

دستگیری مادورو توسط آمریکا

رئیس جمهوری آمریکا روز گذشته تایید کرد که دستور «حمله گسترده» علیه ونزوئلا را وی صادر کرده است و مدعی شد که نیکلاس مادورو رئیس جمهوری ونزوئلا و همسر وی دستگیر شده است. اولین انفجار در حدود ساعت ۵: ۱۰ با بمداد شنبه به وقت محلی روی داده و خبرنگاران حاضر در محل اعلام کردند شدت انفجارها به حدی بوده که شیشه‌های ساختمان‌ها لرزیده و پس از آن صدای پرواز هواپیماها در ارتفاع پایین شنیده شده است. سسی‌ان افزود: چندین منطقه در شهر کاراکاس دچار قطعی برق شده و خبرنگاران این شبکه خبری می‌گویند پس از انفجارها صدای هواپیماهایی را شنیده‌اند. در پی حملات نظامی آمریکا به ونزوئلا، نمایندگی دائم این کشور در سازمان ملل با ارسال نامه‌ای رسمی به رئیس شورای امنیت، خواستار مداخله فوری برای توقف «تجاوزات جنایت‌کارانه» واشنگتن شد. «ساموئل مونکادا»، سفیر و نماینده دائم ونزوئلا در سازمان ملل، عصر شنبه در شبکه اجتماعی «ایکس» نوشت: «در مواجهه با تجاوز جنایت‌کارانه‌ای که توسط دولت ایالات متحده علیه میهن صورت گرفته است، ما در خواست تشکیل جلسه اضطراری شورای امنیت سازمان ملل متحد را داده‌ایم؛ نهادهی که مسئول اجرای حقوق بین‌الملل است. هیچ حمله‌برذلان‌ئی توان مقابله با قدرت این ملت را نخواهد داشت و ما پیروز خواهیم شد.» در این نامه که به امضای سفیر و نماینده دائم ونزوئلا در سازمان ملل رسیده، آمده است: «نیروهای نظامی ایالات متحده مجموعه‌ای از حملات مسلحانه وحشیانه، توجیه‌ناپذیر و یک‌جانبه را علیه مناطق غیرنظامی و نظامی کاراکاس (پایتخت) و ایالت‌های میراندا، آراگوآ و لاگوایرا انجام داده‌اند.» خبرگزاری رویترز نوشت: «بر اساس ارزیابی‌های اولیه، به‌رغم حملات هوایی گسترده ایالات متحده به ونزوئلا، زیرساخت‌های کلیدی نفت و پالایش این کشور آسیب ندیده و فعالیت‌های تولیدی همچنان در وضعیت عادی قرار دارد.» رویترز نوشت: «اگر چه کاراکاس و برخی مناطق نظامی شاهد بمباران‌های سنگین بوده‌اند، اما تیم‌های فنی PDVSA اعلام کرده‌اند که زیرساخت‌های حیاتی انرژی از گزند این حملات مصون مانده‌اند.» در حالی که تأسیسات نفتی آسیب ندیده‌اند، گزارش‌ها از خسارات گسترده به زیرساخت‌های غیرنفتی حکایت دارد. به گفته منابع رویترز، بندر «لاگوایرا» در نزدیکی کاراکاس که یکی از بزرگ‌ترین بنادر تجاری کشور محسوب می‌شود، در جریان حملات هوایی متحمل «خسارت‌های شدید» شده است. لازم به ذکر است که این بندر عمدتاً برای کالاهای تجاری استفاده می‌شود و نقشی در صادرات با عملیات‌های نفتی ونزوئلا ندارد. مقامات آمریکایی گفته‌اند که قرار است مادورو در آمریکا محاکمه شود. دادستان کل آمریکا اتهام‌هایی را علیه رئیس‌جمهور ونزوئلا و همسرش مطرح کرد. «پاملا باندی» دادستان کل آمریکا روز شنبه گفت که کیفرخواست «نیکلاس مادورو» و همسرش «سیلیا فلورس» در ناحیه جنوبی نیویورک صادر شده است. باندی مدعی شد که «نیکلاس مادورو به اتهام توطئه تروریسم مواد مخدر، توطئه واردات کوکائین، در اختیار داشتن سلاح و وسایل تخریبی و توطئه برای در اختیار داشتن سلاح و وسایل تخریبی علیه ایالات متحده متهم شده است.» او مدعی شده مادورو و همسرش «به‌زودی خشم کامل عدالت آمریکایی را در خاک آمریکا تجربه خواهند کرد.» در پی حملات نظامی آمریکا به ونزوئلا، دادستان کل این کشور ضمن تأیید تلفات جانی در میان غیرنظامیان، خواستار حضور مردم در خیابان‌ها برای دفاع از کشور شد. «طارق ویلیام ساب» دادستان کل ونزوئلا در اظهاراتی تلویزیونی با محکومیت شدید حملات هوایی و موشکی آمریکا اعلام کرد: «در پی این حمله تروریستی و جنایت‌کارانه، تعدادی از شهروندان بی‌گناه به شدت مجروح شده و برخی دیگر جان خود را از دست داده‌اند.» دادستان کل ونزوئلا با دعوت از مردم برای حفظ اتحاد در برابر تجاوز خارجی، از شهروندان خواست با «آرامش و هوشیاری» در خیابان‌ها حضور یابند. وی این حضور را پاسخی به تالش‌های واشنگتن برای ایجاد هرچیز و هراس در جامعه ونزوئلا توصیف کرد.

سال ۲۰۲۱ و جنگ داخلی ویرانگر متعاقب آن، اجرای این طرح‌های کلان را با تهدید جدی مواجه کرده است. وانگ یی، وزیر امور خارجه چین، در بیانیه‌ای قابل‌تأمل در سال گذشته، از میانمار خواست تا با پایان دادن به درگیری‌ها و استقرار «حکمرانی ملی مبتنی بر اراده مردم»، به صلح داخلی دست یابد.

پکن این رأی‌گیری را عمل‌گرایانه‌ترین مسیر برای استقرار یک دولت «نیمه‌مشروع» در میانمار می‌داند؛ دولتی که شاید سایر کشورها نیز با اکراه حاضر به مذاکره با آن شوند. شایان ذکر است که چین، به همراه بلاروس و روسیه، از معدود کشورهایی هستند که ناظران انتخاباتی به این کشور اعزام کردند.

یون سسون، مدیر برنامه چین در «مرکز استیمسون» در واشنگتن، در این باره به نیویورک‌تایمز گفت: «این تصور که چینی‌ها سعی کردند بر هیئت‌های نظارت بر انتخابات تأثیر بگذارند، کمی شبیه شوخی است. اما این گواهی بر تلاش چین برای ویرترین‌سازی این انتخابات است تا آن را تا حد ممکن موجه و مشروع جلوه دهد.»

پکن برای ایجاد توازن در منافع خود، سیاست پیچیده‌ای را در پیش گرفته و به هر دو طرف درگیری (هم‌شورای نظامی و هم ارتش‌های شورشی قومی) سلاح رسانده است. چین همچنین از اهرم فشار خود بر برخی گروه‌های مسلح استفاده کرده تا آن‌ها را وادار به بازگرداندن اراضی تصرف‌شده به ارتش کند.

امید پکن این است که انتخابات به نوعی «ثبات ظاهری» منجر شود که اجازه دهد بندر آب‌عمیق و خطوط لوله نفت و گاز متوقف‌مانده خود در سواحل میانمار را احیا کند. هدف راهبردی این پروژه‌ها، کاهش وابستگی چین به «تنگه‌مالاکا» است؛ گلوگاهی که پکن همواره نگران است در صورت بروز درگیری، توسط ایالات متحده مسدود شود.

کو کو گی، رهبر حزب مردم در میانمار، فاش کرد که مقامات چینی سال گذشته در پکن به او صراحتاً گفته‌اند: «صلح و ثبات میانمار مستقیماً بر منافع چین تأثیر می‌گذارد.» حزب سیاسی او یکی از احزاب متعددی بود که در سال‌های اخیر برای «نورهای مطالعاتی» با پوشش کامل هزینه‌ها به چین دعوت شده بودند.

کو کو گی که زمانی از برجسته‌ترین فعالان دموکراسی خواه میانمار بود، معتقد است با اینکه چین آشکارا منافع خود را دنبال می‌کند، اما «نزدیک، بانفوذ و مایل به تعامل است؛ در حالی که ایالات متحده همچنان مردد و نظاره‌گر باقی مانده است.» او می‌افزاید: «واشنگتن از ارزش‌ها سخن می‌گوید، اما پکن اهرم فشار می‌آورد. به همین دلیل است که میانمار همچنان به سمت چین متمایل می‌شود، زیرا آمریکا لفاظی ارائه می‌دهد، نه تعهد عملی.»

نکته جالب‌توجه آنکه اعضای حزب حامی ارتش که انتظار می‌رود پیروز انتخابات باشد یعنی «حزب همبستگی و توسعه اتحادیه» از سال ۲۰۲۱ تاکنون پنج بار برای دیدار با مقامات حزب کمونیست به چین سفر کرده‌اند.

یوتانگ شوه، مدیرکل این حزب میانمار، درباره محتوای این دیدارها گفت: «آن‌ها توضیح دادند که چگونه به‌طور سیستماتیک آن سیستم تک‌حزبی را بنا نهادند که اجازه می‌دهد کشور را بدون رقیب اداره کنند. آن‌ها همچنین در مورد چگونگی دستیابی به نتایج مطلوب در انتخابات و نحوه مدیریت فرایند برای تضمین یک نتیجه مساعد بحث کردند.» او افزود: «آن‌ها ایده‌هایی را به اشتراک گذاشتند که چگونه یک سیستم دموکراتیک همچنان می‌تواند تحت کنترل متمرکز عمل کند.»

روکش مشروعبینی که چین در این انتخابات فراهم می‌کند، می‌تواند به حکومت نظامی میانمار کمک کند تا قدرت خود را تثبیت کرده و ایده ارتش درباره یک به‌اصطلاح «دموکراسی منضبط» را پیش ببرد.

جیسون تاو، مدیر سابق بخش میانمار در «مؤسسه صلح ایالات متحده» (USIP)، معتقد است: «آخرین چیزی که چین می‌خواهد، وقوع یک انقلاب تمام‌عیار است که تغییرات سیستمی بنیادین را پیش ببرد و ارتش میانمار را حذف کند.» با وجود صمیمیت ظاهری، ژنرال‌های میانمار همچنان نسبت به چین بدبین هستند. آن‌ها از نقش پکن در تأمین مالی ارتش‌های شورشی در مناطق مرزی ناخشنودند و از وابستگی بیش‌از‌حد به همسایه غول‌پیکر خود هراس دارند. گواه این مدعا آنکه کشوری که ژنرال مین‌آنگ هلینگ بیشترین سفر خارجی را به آن داشته، چین نیست، بلکه روسیه است.

چین نیز ناراضیاتی خود را از عملکرد این ژنرال نشان داده است؛ دلایل این ناراضیاتی شامل بی‌ثباتی در مرزها، ناتوانی حکومت نظامی در برچیدن «مراکز کلاهبرداری سایبری» که هزاران قربانی چینی را به دام انداخته‌اند، و حمله به کنسولگری چین در ماندلای، در سال گذشته است. تحلیلگران بر این باورند که این عوامل، روزه‌ای برای غرب فراهم می‌کند تا با میانمار تعامل کند؛ کشوری که در آن بسیاری خواهان ایجاد توازن در روابط میان دو ابرقدرت اصلی جهان هستند.

مورگان مایکلز، پژوهشگر امنیت آسیای جنوب شرقی در اندیشکده «مؤسسه بین‌المللی مطالعات استراتژیک» (IISS)، هشدار می‌دهد: «جامعه بین‌المللی باید در قبال میانمار رویکرد متفاوتی اتخاذ کند. اگر آن‌ها به سیاست انتظار و انفعال ادامه دهند، آنگاه کشور به روند تفتنگه شدن ادامه خواهد داد و بیش از پیش به مدار چین کشیده خواهد شد.»

ژنرال‌ها

قدرت‌های بزرگ در این انتخابات

محکوم کرده است. هم‌زمان، گروه‌های فعال مدنی و ناظران سیاسی نیز از ترکیب فهرست نامزدها که تحت سیطره کامل چهره‌های همسو با ارتش و فاقد تنوع سیاسی واقعی است، به‌شدت انتقاد کرده‌اند.

فولکر تورک، کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد، پیش‌تر در ۲۳ دسامبر تصریح کرده بود: «این انتخابات آشکارا در فضایی آکنده از خشونت و سرکوب برگزار می‌شود. هیچ‌گونه بستری برای اعمال حقوق آزادی بیان، آزادی شکل یا تجمعات مسالمت‌آمیز که امکان مشارکت آزاد و معنادار شهروندان را فراهم آورد، وجود ندارد.»

▼ واکنش‌های بین‌المللی به انتخابات

چین به‌عنوان حامی اصلی انتخابات پیش‌رو در میانمار شناخته می‌شود، اما یک کارشناس ارشد سازمان ملل امروز با لحنی تند هشدار داد که رهبران آسه‌ان باید قاطعانه نقشه‌های شورای نظامی برای برگزاری این انتخابات نامشروع را رد کنند؛ فرایندی که به گفته وی، تنها با هدف تثبیت حاکمیت نظامی و کاهش فشارهای بین‌المللی طراحی شده است.

تام اندروز، گزارشگر ویژه سازمان ملل در امور حقوق بشر میانمار، در آستانه برگزاری «چهل و هفتمین اجلاس سران آسه‌ان» تصریح کرد که این بلوک منطقه‌ای اکنون در خصوص راهبرد خود در قبال بحران میانمار بر سر یک دوراهی سرنوشت‌ساز قرار گرفته است. اندروز اظهار داشت: «حکومت نظامی از همان لحظه امضای توافق پنج‌ماده‌ای آسه‌ان در بیش از چهار سال پیش، آن را به سخره گرفته است. اکنون، با وجود حبس ده‌ها هزار زندانی سیاسی، غیرقانونی شدن آزادی بیان و مطبوعات، و تداوم حملات نظامی علیه غیرنظامیان، این رژیم از آسه‌ان انتظار دارد که به یک انتخابات نمایشی مشروعیت‌بخشد.»

این کارشناس سازمان ملل با ابراز تأسف از اینکه «توافق پنج‌ماده‌ای» با وجود نیت خیر خواهانه، در هدایت میانمار به سوی صلح و ثبات ناکام مانده، افزود: «به رسمیت شناختن انتخابات تقلب‌آمیز شورای نظامی، به معنای عقب راندن میانمار و دفاع از امری غیرقابل دفاع خواهد بود. رهبران آسه‌ان باید از هرگونه اقدامی که به این مضحکه مشروعیت می‌بخشد از جمله اعزام ناظران برای پایش رأی‌گیری اکیداً خودداری ورزند.» او تأکید کرد: «انتخاباتی که در سایه خشونت نظامی

و سرکوب برگزار می‌شود، رهبران سیاسی در بازداشت هستند و آزادی‌های بنیادین پایمال شده است، هرگز نمی‌تواند آزاد، عادلانه یا معتبر قلمداد شود.»

در عرصه دیپلماتیک، اتحادیه اروپا و «اتحادیه کشورهای جنوب شرق آسیا» (آسه‌ان) که میانمار نیز عضوان است اعلام کرده بودند که هیچ ناظری برای بررسی روند این رأی‌گیری اعزام نخواهند کرد.

با این حال، رویکرد برخی قدرت‌ها متفاوت است. ایالات متحده، هند و کامبوج همگی تلویحاً اشاره کرده‌اند که این انتخابات ممکن است توجیهی برای ازسرگیری روابط تجاری با میانمار فراهم کند؛ کشوری که دارای ذخایر غنی منابع طبیعی، از جمله سنگ‌های قیمتی و فلزات خاکی کمیاب است.

در همین راستا، دولت ترامپ ماه گذشته هنگام لغو «وضعیت حفاظت موقت» برای پناهجویانی که پس از کودتا از میانمار گریخته بودند، به برنامه‌ریزگاری «انتخابات آزاد و عادلانه» به‌عنوان مدرکی دال بر «پیشرفت قابل توجه» استناد کرد.

▼ بازی هوشمندانه چین

پنج سال پیش، ایالات متحده نقشی محوری در انتخابات سراسری میانمار ایفا کرد. در آن زمان، واشنگتن با هدف تقویت دموکراسی جهانی و مقابله با نفوذ فراینده چین در منطقه، از طریق برنامه‌های آموزشی ویژه رأی‌دهندگان، به توانمندسازی جامعه مدنی این کشور کمک کرد.

آن انتخابات یکی از معدود رقابت‌های واقعاً آزاد در تاریخ معاصر میانمار بود؛ کشوری که از زمان استقلال از بریتانیا در سال ۱۹۴۸، عمدتاً زیر سایه چکمه‌پوشان ارتش اداره شده است. رأی‌دهندگان در آن سال پیروزی قاطعی را برای آنگ سان سوچی رقم زدند، اما دیری نپایید که ژنرال‌ها بار دیگر قدرت را قبضه کردند و در واکنش، واشنگتن سطح روابط دیپلماتیک خود با ناپییدا و راکاهش داد.

برای پکن، میانمار چیزی فراتر از یک همسایه جنوبی است؛ این کشور پیوندی حیاتی به اقیانوس هند محسوب می‌شود. چین متعهد به سرمایه‌گذاری میلیاردری در پروژه‌های زیربنایی این همسایه کوچک‌تر، از جمله احداث بزرگراه‌ها و یک بندر آب‌عمیق استراتژیک شده است. اما کودتای